

Ulkoasiainvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 63/2016 vp): Asia on saapunut ulkoasiainvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- yksikönpäällikkö Kaija Suvanto, ulkoasiainministeriö

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan. Lisäpöytäkirjalla täydennetään Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen määräyksiä Euroopan neuvoston kehityspankin osalta. Suomi on kehityspankin jäsen. Lisäpöytäkirjassa myönnetään kehityspankille erioikeuksia ja vapauksia, joiden hyväksyminen ja voimaansaattaminen Suomessa edellyttää eduskunnan suostumusta.

Esityksessä ehdotetaan myös, että Suomi tekisi varauman lisäpöytäkirjan 3 artiklan 2 kohtaan, joka koskee välitystuomioiden vahvistamista.

Lisäpöytäkirja tuli kansainvälisesti voimaan maaliskuussa 1963. Suomen osalta lisäpöytäkirja tulee voimaan Suomen liittymiskirjan tallettamispäivänä. Esitys sisältää lakiehdotuksen lisäpöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana, mahdollisimman pian sen jälkeen kun Suomen liittymiskirja on talletettu.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Euroopan neuvoston erioikeuksista ja vapauksista tehdyn yleissopimuksen kolmannen lisäpöytäkirjan tarkoituksena on määritellä Euroopan neuvoston kehityspankin oikeudellinen asema sekä pankin ja sen toimielinten ja henkilökunnan erioikeudet ja vapaudet, joita on perusteltu pankin tehtävien riippumattoman hoidon kannalta tarpeellisiksi. Pöytäkirja sisältää erityisesti määräykset toimivaltaisista tuomioistuimista ja välimiesmenettelystä, oikeudenkäyntiin liittyvästä koskemattomuudesta, omaisuuden ja varojen loukkaamattomuudesta, takavarikoinnista ja ulosotosta, toimitilojen ja arkiston loukkaamattomuudesta, varojenkäytöstä ja verovapauksista. Kolmas lisäpöytäkirja on tullut kansainvälisesti voimaan vuonna 1963.

Suomi liittyi Euroopan neuvoston kehityspankin jäseneksi vuonna 1991. Tällöin pankin perussäännössä ei ollut velvoitetta liittyä erioikeuksia koskevaan kolmanteen lisäpöytäkirjaan. Myöhemmin vuonna 1999 pankin perussääntöön kirjattiin tällainen velvoite. Liittymisvelvoitteesta johtuen ulkoasiainvaliokunta pitää tarkoituksenmukaisena, että myös Suomi liittyy kolmanteen lisäpöytäkirjaan. Euroopan neuvoston sihteeristö ja kehityspankin johtaja ovat valiokunnan saaman tiedon mukaan myös kehottaneet jäsenmaita hyväksymään lisäpöytäkirjan.

Lisäpöytäkirjan sisältämien vero- ja tullivapauksien julkistaloudellisten ja muiden taloudellisten vaikutusten arvioidaan olevan hyvin vähäiset. Pankilla ei ole Suomessa toimipistettä eikä sellaista merkittävää toimintaa, josta olisi odotettavissa verotuloja, joten pankin verovapaudella ja tullivapauksilla ei olisi valtion- tai kunnallistalouden kannalta merkitystä. Pankin kannalta verovapaus voisi aktualisoitua lähinnä sen mahdollisesti Suomessa tekemien hankintojen ALV-vapauksina.

Lisäpöytäkirjan erioikeudet ja vapaudet koskisivat käytännössä hyvin rajattua henkilöpiiriä Suomessa. Suomen henkilöverotuksen näkökulmasta erioikeuksia ja vapauksia nauttivat Suomen jäsenet pankin hallintoneuvostossa ja johtokunnassa sekä suomalaiset pankin työntekijät. Tämän mietinnön antamishetkellä näitä henkilöitä on valiokunnan saaman tiedon mukaan yhteensä kolme.

Hallituksen esitys sisältää myös ehdotuksen varauman tekemisestä lisäpöytäkirjaan siihen sisältyvän välitystuomion vahvistamismenettelyn osalta (lisäpöytäkirjan 3 artiklan 2 kohta), koska se ei ole yhdenmukainen Suomen lainsäädännön kanssa. Suomessa säännökset vieraassa valtiossa annetun välimiestuomioistuimen tuomion täytäntöönpanosta säädetään välimiesmenettelylaissa, mikä puolestaan perustuu New Yorkin yleissopimukseen ulkomaisten välitystuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta (SopS 7 ja 8/1962).

Valiokunnan saaman tiedon mukaan on erittäin epätodennäköistä, että lisäpöytäkirjassa tarkoitettua välitystuomion täytäntöönpanoa tultaisiin hakemaan Suomessa. Valiokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, että kansallisen lainsäädännön muuttaminen ja New Yorkin yleissopimuksesta poikkeaminen sellaisen tilanteen varalle, joka ei todennäköisesti milloinkaan toteudu, ei ole tarkoituksenmukaista vaan esitetyn varauman asettamista voidaan pitää perusteltuna.

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2016 vp

Johtopäätökset

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa mietinnöstä ilmevin kannanotoin hallituksen esitykseen sisältyvän lisäpöytäkirjan hyväksymistä ja varauman asettamista esitetyn mukaisesti sekä lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ulkoasiainvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä HE 63/2016 vp tarkoitetun lisäpöytäkirjan ja siihen esitetyn varauman.

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 63/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Helsingissä 12.5.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Antti Kaikkonen kesk
varapuheenjohtaja Pertti Salolainen kok
jäsen Sirkka-Liisa Anttila kesk
jäsen Paavo Arhinmäki vas
jäsen Seppo Kääriäinen kesk
jäsen Tom Packalén ps
jäsen Antti Rinne sd
jäsen Veera Ruoho ps
jäsen Stefan Wallin r
jäsen Matti Vanhanen kesk
jäsen Ben Zyskowitz kok
varajäsen Eero Heinäluoma sd
varajäsen Ilkka Kanerva kok
varajäsen Jaana Pelkonen kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tiina Larvala